Hästjägaren

Indelningverket
var ett personalfinansieringssystem inom svenska staten och försvaret grundat på naturahushållning. Mat och husrum bekostat av Sveriges bönder.

Gustav Vasa märkte under Dackeupproret vilket hot bönderna kunde utgöra, men även vilken militär potential som fanns att nyttja. De legoknektar som använts för att slå ned upproret hade kostat motsvarande ungefär fem års skatteinkomster för kronan, och det fanns en önskan att skapa ett billigare försvar.

Först 1699 ansågs jämtarna för lika ansedda som andra "Våra" undersåtar. Detta innebar för ryttarna och dragonernas del att rekryteringen skedde i Jämtland och inte som tidigare från andra trakter. År 1686 utgjordes endast 20% av de värvade soldaterna av jämtar.

Hästjägaren fick sig oftast tilldelat ett torp. Det hade rum och kök för oftast en banrik familj. Om jägaren avled tvingades familjen flytta ut. Torpstugan och härbret på bilderna finns i Huvulsviken efter vägen mot Ytterån.

Jägarens och hästens utrustning förvarades i ett litet härbre.
För att minska brandrisken skulle härbret placeras avskiljt övrig bebyggelse.

Ryttare per socken

Rödön 13	**Ås 10**	**Hackås 6**
Mattmar 2	**Häggenås 2**	**Offerdal 7**
Kyrkås 3	**Alsen 6**	**Aspås 5**
Brunflo 11	**Lit 15**	**Lockne 2**
Marieby 2	**Näs 10**	**Näskott 3**
Sunne 3		

Totalt 100 ryttare

Karolinermarschen 1719
Jämtlands hästjägare deltog med 170 man 69 hästjägare dog.
Vid hemtransporten vilade Savolinna kompani ut i Rödön

Jägarnas vapen laddades med svartkrut. Det framställdes av kol, svavel och salpeter.
Bönderna var ålagda att leverera salpeter, något som framställdes av urin från kor och hästar.
Urinet sögs upp i torvströ och förvarades i en speciell lada.
När urinet lagrats kom salpetersjudaren och framställde salpetern genom kokning av urinet.
På en gård i Häste fanns en sådan lada.

Boställen

Även befälen skulle avlönas genom naturahushållning. Det löste man genom att de fick disponera av kronan förverkade gårdar. De fick således tillgång till bostad och de fick själva odla sin mat på gården. De levde som bönder.

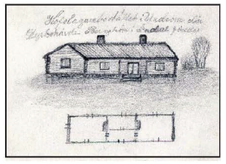

Hovslagarbostället i Undrom. Numera ersatt av nya byggnader.
Här föddes Lars Bergström som läste till präst, gifte sig med kyrkoherdedottern i Rödön och blev kyrkoherde i Indal.
Paret har många kända ättlingar.

Trumpetarbostället i Silje.
Numera centrum för jordgubbsodlingen

Profossebostaden i Häste.
Här växte den kände konstnären Olof Ågren upp. Med en lite annorlunda inställning till samhället hade han kunnat vara en av våra största konstnärer.

Det här är den enda gård i Trusta som varit i militärens ägo. Det är därför sannoligt att det var här andre trumpetaren bodde

Ett exempel på Olof Ågrens konstnärskap. Han vistades under lång tid i Italien och Paris. Han var utbildad i det som nu heter Konstfack.

Korpralbostaden i Undrom är riven och jorden har lagts samman med en annan gård.

Jämtlands Hästjägare
1660 - 1892

Kåren blev Norrlands dragonregemente med placering i Umeå

Kongliga Jämtlands Hästjägarkår var från 1834 ett förband inom Jämtlands fältjägarregemente. Kåren blev ett självständigt förband år 1853
Förbandet hade föregångare i Jämtlands hästjägareskvadron bildad 1802
Tidigare har man ingått i olika konstellationer som Bohus-Jämtlands kavalleribataljon, Trondhiems kavalleriregemente på Frösön och Skånska kavalleriet.
Vapenutrustningen var Värja med stålfäste, carbin och pistol.

Boställen för officerare, annat befäl och manskap

Ryttmästaren	**Rödögården, Rödön**
Löjtnanten	**Storviken, Brunflo.**
Kornetten	**Åsmundgården, Lit.**
1:e trumpetaren	**Silje, Rödön.**
2:e trumpetaren	**Trusta 3, Rödön.**
Predikanten	**(Kompaniprästen) Dvärsätt 7 Rödön**
Kvartermästaren	**Backen 1, Ås (Herrgården).**
Profossen	**(rustmästaren) Häste, Rödön.**
Hovsmeden	**Undrom 2, Rödön.**
1.korpralen	**Undrom 4, Rödön.**
2.Korpralen	**Stengärde 1, Näs.**
3.korpralen	**Smedsta 2, Lit**

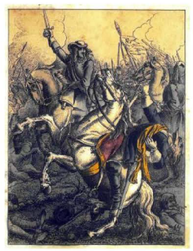

Jämtlands hästjägare har deltagit i:

Slaget vid Fehrbellin 24 döda
Skånska kriget 1675-1679
Stora nordiska kriget 1700-1721 69 döda
Hattarnas ryska krig 1741-1743
Teaterkriget 1788-1799
Gustav III:s ryska krig 1788-1790
Dansk-svenska kriget 1808-1809
Sveriges krig mot Storbritannien 1810-1812
Fälttåget mot Norge 1814

Paraderingar på 1800-talet

Rödön

Mycket av Hästjägarnas verksamhet var förlagd till Rödön. Här bodde chefen, (Ryttmästaren), Hovslagaren, de bägge trumpetarna, profossen och den ene av tre korpraler.
Det har funnits flera soldattorp i socknen. Ett sådant fanns i By där medicine professorn Carl Zetterström föddes. Han studerade på Frösö Trivialskola och vid sin bortgång donerade han sitt bibliotek till skolan.
I Huvulsviken efter vägen mot Ytterån finns ett annat soldattorp. Det liksom tillhörande Härbre finns kvar och är välbevarade.
I Hissmon (Krokom) finns också ett bevarat soldathärbre.
Härbret i Undrom finns kvar som lekstuga på gården Högsta. ÄVen i Häste har härbret blivit lekstuga. Ett härbre skänktes till dragonregementet i Umeå.

Rödögården

Rödögården var en av de gårdar i socknen som kronan förverkat i samband med krigen med Danskarna. Gården hade ägts av dragonen Jon Persson men blivit öde.
Gården tilldelades kårchefen, Ryttmästaren, i Jämtlands hästjägarkår. Det blev ett tiotal ryttmästare genom åren och därmed många ägarbyten.

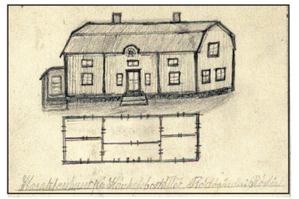

Kårchefsbostaden - Rödögården

Rödögården

Stallet

1720-1727 Överstelöjtnant G Lund
1727-1741 Ryttmästare Örbom
1741-1744 Ryttmästare L Svede
1744-1763 Ryttmästare N von Kramer
1764-1775 Ryttmästare D.S. Silverstolpe
1775-1781 Kapten E J Örbom
1781-1784 Majoren N Silversköld
1784-1785 Ryttmästare P A Rudbeck
1785-1807 Ryttmästare J H Tideman
1897-1814 Ryttmästare H Tideman
1814-1825 Ryttmästare H von Bahr
1826-1832 Ryttmästare C F Toutin
1832-1840 Ryttmästare C von Steitjern
1840-1861 Ryttmästare C Schröder
1861-1864 Överstelöjtnant G Adelsparre
1865- Ryttmästare Staaf

När indelningsverket ersattes av allmän värnplikt i slutet av 1800-talet såldes fastigheterna ut. 1905 köpte Erik Hansson från Alsen Rödögården. Mangårdsbyggnaden flyttades till Vike och bryggstugan revs och Erik Hansson byggde ny mangårdsbyggnad. Kvar av den gamla bebyggelsen är bara stallet. Gården är kvar i släkten Hansson (4:e generationen).

En av Erik Hanssons söner var den kände skidåkaren Haldo Hansson. Han växte upp på Rödögården och han fick ett långlopp (Haldo Hanssons minne) uppkallat efter sig.

Flera av ryttmästarna har varit med om de stora slagen vi läste om i skolan. Några har varit fångar i Ryssland.

Släkten Staaf

J P Staaf var den siste rytttmästaren innan indelningsverket lades ner och ersattes mad allmän värnplikt. Han var son till prosten och kyrkoherden i Rödöns pastorat Pehr Staaf. Hos bönderna i Rödön gick Pehr under namnet "Stavpelle".
Pehrs son Olof Abraham blev kyrkoherde i Offerdal.
Släkten Staaf härstammar från Ljustorp i Medelpad.
Det är en stor släkt där många uppnått höga positioner i samhället. Många har blivit präster.

J P Staaf

Släkten har tre större släktgravar. En sådan finns på Rödöns kyrkogård. Där är prosten Pehr Staaf liksom ryttmästaren J P Staaf gravsatta. I den här graven återfinns många av Pehr Staafs ättlingar.
I Ljustorp finns den andra släktgraven och den tredje finns i Stockholm.

Pehr Staaf hade en bror på Frösön som var präst. En av dennes ättlingar är Karl Staaf som var Sveriges statsminister i några omgångar.

Pehr Staafs dotter Johanna Staaf gifte sig med Lars Bergström hovslagarsonen i Undrom. Han utildade sig till präst och blev så småningom kyrkoherde i Indal. Flera av deras ättlingar har lyckats väl i livet och uppnått höga positioner i samhället.
En sådan är läkaren och professorn Ingmar Bergström som tillsammans med hustrun Mary skapat ett museum av gården i Kroksgård.
Samlingarna finns utförligt beskrivna i Mary Bergströms bok "Kroksgård".

Kroksgård

2021 J-O Jonsson